

Povjerenstvo za zapošljavanje, obrazovanje i usklađivanje s tržištem rada

Na temelju članka 37. Poslovnika o radu Gospodarsko-socijalnog vijeća i njegovih radnih tijela, a u skladu sa člankom 27. Poslovnika, Povjerenstvo za zapošljavanje, obrazovanje i usklađivanje s tržištem rada na 29. sjednici, održanoj 4. prosinca 2023. godine, razmatralo je **Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, s Nacrtom konačnog prijedloga zakona.**

Na osnovi rasprave i izjašnjavanja pojedinih članova Povjerenstva usvojeno je sljedeće

MIŠLJENJE

1. Povjerenstvo za zapošljavanje, obrazovanje i usklađivanje s tržištem rada podržava donošenje Nacrta prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, s Nacrtom konačnog prijedloga zakona.
2. Socijalni partneri pozivaju Ministarstvo znanosti i obrazovanja da, nakon stupanja na snagu navedenog Zakona koji se donosi po hitnom postupku i koji obuhvaća manji broj izmjena i dopuna koje su nužne kao preduvjet za ostvarenje reformskih procesa iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026., u što kraćem roku pristupi opsežnim promjenama i izradi novi cjeloviti Zakon.
3. Ovom mišljenju prilaže se izdvojeno mišljenje Hrvatske udruge poslodavaca.

IZDOJENO MIŠLJENJE HRVATSKE UDRUGE POSLODAVACA

Hrvatska udruga poslodavaca traži da se izrada novog Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, zbog navedenih razloga u točki 2., uvrsti u prijedlog Plana zakonodavnih aktivnosti za 2024. godinu.

Tome prilažemo očitovanje na sadašnju verziju Zakona, kao podlogu za buduće zakonodavne aktivnosti:

Članak 21. kojim se mijenja članak 136. stavak 1. trenutno važećeg Zakona
--

Prijedlog:

Svakako uvažiti i druge oblike e-Dnevnika, pored CARNET-ovog, kao prihvatljivu pedagošku dokumentaciju u elektronskom obliku.

Obrazloženje:

U vezi uvođenja aplikacije e-Dnevnik u sve osnovne i srednje škole kao obvezna pedagoška dokumentacija za vrednovanje učenika i evidenciju rada učitelja/nastavnika te dodavanje nove funkcionalnosti koja omogućava roditeljima da opravdavaju izostanak učenika, napominjemo kako mnoge privatne osnovne i srednje škole imaju vlastite e-Dnevnik koji omogućuju veći broj funkcionalnosti nego što to omogućuje aplikacija CARNET-a koja će sada, kako iščitavamo, postati obvezna pedagoška dokumentacija.

Naime, e-dnevnici privatnih škola omogućuju:

- kontinuiranu i otvorenu komunikaciju učenika, roditelja i nastavnika,
- uvid roditeljima ne samo u ocjene nego i u elemente ocjenjivanja, ishode i rezultate učenika, komentare nastavnika na učenikov rad, te samovrednovanje učenika i analiziranje vlastita rada.

Ove privatne škole godinama surađuju s IT poduzećima izradi i kontinuiranom razvoju njihovih aplikacija te pokušavaju ishoditi od Ministarstva i CARNET-a spajanje na e-Maticu i priznavanje njihovog e-Dnevnika kao jednakovrijednog.

Ovom dopunom zakona, ponovo se ne uvažava postojanje drugih e-Dnevnika, te će se navedenim člankom ili unazaditi komunikacija s učenicima i roditeljima ako se odreknu vlastitih e-Dnevnika, ili će se duplicirati posao nastavnicima ako će pored vlastitog e-Dnevnika biti prisiljeni uvesti i obvezni CARNET-ov e-Dnevnik.

Članak 8. trenutno važećeg Zakona

Prijedlog:

Predlažemo dopustiti **svim** stranim jezicima da se provode kao izborni predmet u školi. Ovo vrijedi pogotovo za međunarodne škole u koje idu djeca različitih državljana i koje se trenutno suočavaju s izazovima obrazovanja s djecom ukrajinskih državljana. Alternativno, predlažemo definirati koji jezici se podrazumijevaju pod pojmom „*svjetski jezik*“.

Članak 23. stavci 2. i 4. trenutno važećeg Zakona

Prijedlog 1.:

U vezi stavka 2., predlažemo jasnije propisati da se zahtjev podnosi onoj školi u koju se želi upisati učenika. Naime, može se pogrešno zaključiti da se zahtjev za ispis podnosi učiteljskom/nastavničkom vijeću škole iz koje se učenik ispisuje. Ovo je važno definirati jer se u praksi događalo da škole ne dopuštaju ispis učenika iz javne u privatnu školu jer su našle prostor u Zakonu koji im to omogućava.

Prijedlog 2.:

U vezi stavka 4., nije jasno zašto škola iz koje učenik odlazi izdaje prijepis ocjena ako su ocjene unesene u e-maticu i vidljive svim školama? U slučaju ako se radi o prijepisu ocjena jer se učenik prebacuje unutar nastavne godine koja je već krenula, onda je to potrebno preciznije definirati. Nadalje, potrebno je jasno propisati izdaju li se ili ne ispisnice/odluke o ispisu/obavijesti o ispisu, jer mnoge škole u praksi to traže, neke izdaju, a neke tvrde da se to više ne izdaje. Ovime se stvaraju problemi roditeljima i/ili drugim školama u koje se učenik upisuje.

Članak 42. trenutno važećeg Zakona

Prijedlog:

Predlažemo propisati kako se nastava na daljinu može predvidjeti i na opravdani zahtjev učenikovog roditelja o čemu bi odlučivala škola uz odobrenje Ministarstva znanosti i obrazovanja.

Naime, međunarodne škole imaju situacije s roditeljima koji zbog posla moraju otkinuti u kratkom vremenskom periodu zbog posla i žele svojoj djeci omogućiti nastavak školovanja na daljinu i povratak u istu sredinu. Takve škole imaju tehničke uvjete kroz aplikacije (npr. Toddle) slati gradivo na daljinu i biti u kontaktu s učenikom. Jedino je potrebno zakonski omogućiti takav oblik nastave na daljinu.

Članak 60. trenutno važećeg Zakona

Predlažemo izmjenu članka 60. na sljedeći način:

„Članak 60.

(1) Status redovitog učenika stječe se upisom u školu, ~~a može se imati samo u jednoj školi.~~ ili upisom maloljetnog polaznika u ustanovu za obrazovanje odraslih za stjecanje prve kvalifikacije razine 4.1 ili 4.2 iz posebnog propisa koji uređuje kvalifikacijske okvire. Status redovitog učenika iz ovoga Zakona može se imati samo u jednoj obrazovnoj ustanovi.

(2) Iznimno od stavka 1. ovog članka, učenik koji je upisan u umjetničku školu može se upisati u još jednu školu.“

Obrazloženje:

Predlažemo uvažiti zajedničku inicijativu HUP – Udruge poslodavaca u obrazovanju i Hrvatskog olimpijskog odbora (dalje: HOO), najviše nevladine sportske udruge sukladno Zakonu o sportu. Inicijativa se tiče poboljšanja statusa maloljetnih sportaša u sustavu obrazovanja koji su polaznici isključivo ustanova za obrazovanje odraslih (konkretnije, sportskih učilišta), a zbog nedorečenosti pozitivnih propisa doživljavaju diskriminaciju naspram svojih vršnjaka (učenika u srednjim školama). Naime, relevantni pozitivni propisi¹ ovim maloljetnim polaznicima ne priznaju status i prava učenika pa ne mogu ostvarivati prava koja uživaju ostali učenici srednjih škola. Radi se o pravima kao što su:

- pravo na dom i prehranu,
- pravo na sufinanciranje troškova javnoga prijevoza (npr. ZET-ove karte i pokazi),
- pravo na besplatne udžbenike.

Omogućavanje ovih prava je posebno bitno maloljetnim sportašima te njihovim roditeljima i skrbnicima koji imaju niz troškova vezanih uz njihove sportske aktivnosti, kao što su članarine klubovima, sportska oprema, putovanja po natjecanjima, kotizacije za sudjelovanje, posebna prehrana koja je skuplja od uobičajene prehrane, itd.

Cilj inicijative je fokusirati se isključivo na maloljetne polaznike koji nisu upisani u drugu javnu ili privatnu ustanovu već su, nakon završetka osnovne škole, izabrali pohađanje ustanova za obrazovanje odraslih. Naime, u Hrvatskoj djeluju ustanove za obrazovanje odraslih koje su namijenjene sportašima (sportska učilišta) koji žele steći srednju školsku / stručnu spremu te usporedno razvijati profesionalnu sportsku karijeru. Razlog zašto odabiru ove ustanove je jer tako lakše usklađuju svoje edukativne i sportske obveze i ove ustanove se svojom internom organizacijom prilagođavaju svakodnevnim potrebama maloljetnih polaznika sportaša. Primjerice, program za stjecanje srednje školske spreme opće gimnazije s pojačanim sportskim programom izvodi se u obrazovanju odraslih u trajanju od 3388 sati, konzultativno-instruktivnom nastavom. Broj sati svakog pojedinog predmeta iznosi 75% od broja nastavnih sati propisanih nastavnim planom za redovito obrazovanje, a nastava se organizira između jutarnjih i večernjih treninga, svaki dan prema rasporedu od 14 do 18 sati. Dodatno, polaznicima su omogućene individualne konzultacije te podrška *on – line* nastavom kada su učenici na pripremama i natjecanjima. Ustanove ispunjavaju sve uvjete kao i ostale obrazovne ustanove te provode programe sukladno rješenjima Ministarstva znanosti i obrazovanja.

U konačnici, svi polaznici bilo da pohađaju srednju javnu ili privatnu školu ili ustanovu za obrazovanje odraslih, polažu ispit državne mature kako je definirano člankom 1. *Pravilnika o polaganju državne mature*.

Dosadašnje aktivnosti na ovu inicijativu

HUP je, zajedno s HOO, aktivno predlagao rješavanje ovog problema u sklopu izmjena Zakona o obrazovanju odraslih, ali bezuspješno. Nažalost, Ministarstvo nije prihvatilo ovaj prijedlog uz obrazloženje kako „Polaznici u sustavu obrazovanja odraslih podliježu odredbama Zakona o obrazovanju odraslih te ne mogu ostvarivati prava koja imaju učenici u redovitom sustavu obrazovanja.“

U tom smislu, bitno je napomenuti kako se HUP za podršku obratio Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (dalje: Agencija). Agencija smatra ovu inicijativu

¹ Zakon o obrazovanju odraslih i Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi

opravdanom i slaže se da bi ciljna skupina trebala obuhvaćati isključivo maloljetne osobe koji nisu upisane u drugu javnu ili privatnu ustanovu, tj. one koje su nakon završetka osnovne škole odabrale pohađanje ustanova za obrazovanje odraslih te da takvim učenicima/polaznicima treba omogućiti jednak status kao i učenicima koji pohađaju redovno obrazovanje. Nadalje, Agencija je sklona rješavanju ovoga problema kroz izmjene *Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*.

Uvjeti sportaša koji pohađaju program stjecanja srednje stručne ili školske spreme u sustavu obrazovanja odraslih još uvijek nisu prilagođeni stvarnim potrebama djece bez obzira na to što je obrazovanje odraslih dio jedinstvenog obrazovnog sustava Republike Hrvatske. Kako sada imamo priliku osigurati djeci sportašima razvoj, vodeći pri tome računa o specifičnoj prirodi sporta, smatramo da predložena izmjena osigurava niz dobrobiti za djecu u ovoj životnoj dobi te mogućnost povezivanja obrazovanja i razvoja sportske karijere, a da pri tome ne moraju birati od čega će odustati. Ujedeno doprinosi i *Nacionalnom programu športa 2019. – 2026.*, odnosno razvoju ostatka obrazovnog sustava i potrebi za dodatnom prilagodbom s ciljem potpore sportašima u sustavu. Nastavno na sve navedeno, sigurni smo kako razumijete neugodan položaj ovih učenika i njihovih roditelja / skrbnika.

Članak 95. stavak 3. trenutno važećeg Zakona

Prijedlog:

Predlažemo u ovoj odredbi navesti kako se ista ne odnosi na privatne osnovne škole, škole s međunarodnim programom i škole s alternativnim programima jer nije sigurno kako bi se ova odredba provela u praksi.

Članak 100. trenutno važećeg Zakona

Prijedlog 1:

U stavku 4., predlažemo kao stručnog suradnika u školskoj ustanovi navesti i psihoterapeuta. Nadalje, kasnije je potrebno u relevantnom pravilniku navesti da psihoterapeut treba biti osoba koja je članica Komore psihoterapeuta, odnosno ima odobrenje Komore psihoterapeuta u skladu sa Zakonom o psihoterapiji.

Prijedlog 2:

Predlažemo dodati i novi stavak 5. koji bi glasio:

„(5) Odgojno-obrazovni radnici u školama s alternativnim i međunarodnim programom mogu biti učitelji, nastavnici i drugi stručnjaci sa završenim kompetencijama u drugim državama sukladno programu po kojem škola radi.“

Članak 105. stavak 9. trenutno važećeg Zakona

Prijedlog:

U vezi stavka 9., privatni osnivači osnovnih i srednjih škola s međunarodnim ili alternativnim programom bi trebali imati pravo zaposliti suradnika u nastavi koji će im pomoći provesti specifične programe po kojima rade. Ovaj dio je neophodno integrirati u ovaj Zakon, pogotovo što većina takvih škola radi u obliku cjelodnevnog nastave.

Koordinatorica Povjerenstva

Anny Brusić, v. r.